

Aan: vaste Kamercommissie VWS

Van: SoloPartners en Stichting ZZP Nederland

Datum: 7 juli 2022

Contact: SoloPartners - Loe van Erp (085-2010140)
Stichting ZZP Nederland – Frank Alfrink (050-3144344)

Onderwerp: reactie op brief ZN d.d. 1 juli 2022 met kenmerk FS-22-309

Geachte commissieleden,

Op 6 juli 2022 hebt u met de minister van Langdurige Zorg en Sport gesproken over de arbeidsmarkt in de zorg. Op 1 juli 2022 heeft Zorgverzekeraars Nederland (ZN) u een brief gestuurd waarin zij haar zorgen uit over diverse aspecten van die arbeidsmarkt. Eén van die aspecten is de groei van het aantal zzp'ers in de zorg, een andere het werken in loondienst. Met hetgeen ZN stelt zijn wij het niet eens. In deze brief zetten wij uiteen waarom niet.

Werken in loondienst

Digitalisering van de zorg en schaalvergroting zijn de oplossingen die ZN aandraagt om werken in loondienst 'de beste optie' te maken. Hoe digitalisering en schaalvergroting het voor zorgverleners aantrekkelijker moet maken om in de zorg te werken, legt ZN niet uit. Sowieso ontbreekt in paragraaf 1 het perspectief van de zorgmedewerker. Er wordt vooral gefocust op maatregelen die verzekeraars en zorgkantoren eenvoudig kunnen opnemen in de contracten met zorgaanbieders die geen enkele relatie hebben met een aantrekkelijke werkomgeving.

ZN merkt terecht op dat betere roosters, minder administratie, meer ontwikkelingsmogelijkheden en meer zeggenschap belangrijke elementen zijn om de zorg aantrekkelijk te houden om in te werken. Dit zijn echter zaken die de werkgevers in de zorg zelf kunnen en moeten oppakken, in de vorm van personeelsbeleid dat verder gaat dan arbeidsvoorwaarden alleen. Personeelsbeleid vormt de sleutel tot het behoud van zorgmedewerkers. In de praktijk blijkt dat zorgaanbieders die echt werk maken van goed personeelsbeleid waarin bovenstaande punten aandacht krijgen, er niet alleen heel goed in

slagen om personeel aan te trekken en te behouden maar ook aantrekkelijke opdrachtgevers zijn voor zzp'ers. Zorgaanbieders met een goed personeelsbeleid hebben ook nog steeds last van het tekort aan mensen in de zorg, maar minder dan aanbieders die nog niets of onvoldoende aan personeelsbeleid doen.

Naar de mening van SoloPartners en Stichting ZZP Nederland gaat het er dan ook niet om dat werken in loondienst de beste optie is, het gaat erom dat werken in de zorg weer aantrekkelijk wordt en blijft. In welke contractvorm dat werk wordt gedaan, is niet relevant. Wat wel relevant is, is dat er in de zorg meer aandacht komt voor de wensen van de zorgverleners zoals hiervoor uiteengezet. De allerbelangrijkste wordt niet eens genoemd door ZN, namelijk dat zorgverleners meer tijd en aandacht willen kunnen besteden aan cliënten en patiënten. Dat ZN dit punt niet noemt, is logisch, aangezien deze grootste wens van zorgverleners zich niet goed verhoudt tot meer digitalisering en schaalvergroting. Wij kunnen dan ook niet anders dan constateren dat ZN toch vooral voor eigen parochie praat en op zoek is naar nog meer mogelijkheden om zorgaanbieders tegen slechtere voorwaarden (lees: minder geld) meer te laten doen.

ZZP'ers in de zorg zijn niet het probleem

De toename van het aantal zzp'ers in de zorg is niet probleem, ook al presenteert ZN dat wel als zodanig. Zorgmedewerkers die zzp'er worden, hebben daarvoor dezelfde redenen als medewerkers die besluiten om te vertrekken uit de zorg, namelijk onvoldoende aandacht vanuit de werkgever voor hun behoeften. Dat medewerkers aan de slag gaan als zzp'er betekent dat zij nog steeds graag werken in de zorg maar niet op de wijze zoals de voormalige werkgever dat van hen verlangde.

Uit de enquête van SoloPartners 2022 komt naar voren dat bijna iedereen de keuze voor het zelfstandig ondernemerschap heeft gemaakt vanwege ervaringen binnen loondienst. De 3 belangrijkste redenen uit ons onderzoek (2.300 respondenten) zijn:

1. Ik wilde meer flexibiliteit in werktijden (62,35%)
2. Meer grip op de werkdruk (41,17%)
3. Meer invloed om het vak uit te oefenen op mijn manier (40,43%)

ZN miskent dat goed werkgeverschap en de uitstroom naar het zzp-schap communicerende vaten zijn. Goed werkgeverschap is de oplossing om ervoor te zorgen dat zorgmedewerkers die dit eigenlijk niet willen niet aan de slag gaan als zzp'er. Maken zorgaanbieders werk van goed personeelsbeleid dan is het niet nodig om drempels op te werpen zoals ZN stelt.

Wij vinden het positief als 'slecht personeelsbeleid' niet de reden zou zijn om te starten als zelfstandige zorgprofessional. Een intrinsieke motivatie als 'willen ondernemen' past beter in de markt waar je aan vele eisen dient te voldoen. Als zzp'er in de zorg heb je 2 rollen, de ondernemer en de zorgprofessional. Dit is niet voor iedereen weggelegd.

ZN heeft echter vooral een eigen belang om zzp'ers als het probleem te bestempelen en dat heeft wederom te maken met geld. Waar het ZN namelijk werkelijk om draait zijn de **onbewezen stellingen** dat door zzp'ers de zorgpremies gaan stijgen en zorgvragers minder goede toegang krijgen tot zorg.

Dat zzp'ers de zorgpremies laten stijgen, wordt verder niet onderbouwd door ZN. Wij zijn ook van mening dat die stelling onjuist is. Berekeningen wijzen uit dat als alle kosten van een medewerker in loondienst worden meegerekend (premies en overige werkgeverslasten, pensioenpremies, verzuim, arbo begeleiding en overhead), het daadwerkelijke uurtarief van een medewerker in loondienst vergelijkbaar is met dat van een zzp'er. Dat de inzet van zzp'ers leidt tot hogere zorgpremies is dan ook onjuist en een standpunt ZN onwaardig.

Dat door zzp'ers zorgvragers minder goede toegang tot zorg krijgen is evenmin onderbouwd of juist. In feite is dit, maar dan verhuld, opnieuw een pleidooi om meer schaalvergroting in de zorg. Maar de zorg is geen koekjesfabriek waarbij steeds grootschaligere productie in de vorm van gigantische zorginstellingen zorgen voor een goedkopere zorg. Verdere schaalvergroting staat ook op gespannen voet met het grondwettelijke recht op de vrije keuze van zorgverlener. ZN pleit in feite voor afschaffing van dat recht.

ZZP'ers belemmeren de toegang tot zorg niet. Sterker nog, zij zijn in staat om dicht bij de cliënt, in nauw en goed overleg met die cliënt, passende zorg te bieden, zonder een scala aan managementlagen en administratieve afdelingen. Zorggeld dat wordt besteed aan een zzp'er, wordt besteed aan directe zorg voor de cliënt en patiënt, niet tot instandhouding van een instelling.

Net als met zorgmedewerkers die vertrekken uit loondienst, komen de bezwaren die door ZN worden geschetst met betrekking tot de inzet van zzp'ers met name voor bij zorgaanbieders die er ook niet in slagen om personeel te behouden. Zorgaanbieders dus die niet alleen niet in staat zijn om goed personeelsbeleid te maken, maar die er ook niet in slagen om goed beleid te maken rondom de inzet van zzp'ers.

Als zzp'ers minder kennis en betrokkenheid in een organisatie brengen, dan is dat omdat de organisatie accepteert dat dit gebeurt en blijkbaar geen goede afspraken maakt met de zzp'ers over wat er op dat gebied van ze wordt verwacht. Net als voor vaste medewerkers, dient er goed beleid te zijn over de inzet van zzp'ers en dienen er duidelijke resultaatafspraken gemaakt te worden en vastgelegd.

Daarom hebben zorgwerkgevers met goed personeelsbeleid ook veel minder moeite met de inzet van zzp'ers. Goed personeelsbeleid leidt blijkbaar ook tot goed beleid rondom de inzet van zzp'ers. Die organisaties hebben geen of minder last van minder betrokken zzp'ers. Die organisaties maken ook vooraf duidelijke afspraken over het werken van ANW-diensten en houden de zzp'ers daaraan.

Dat zzp'ers in zijn algemeenheid niet bereid zijn om ANW-diensten te draaien is niet op feiten gebaseerd. Los van de afspraken die hierover gemaakt kunnen en moeten worden, zijn er heel veel zzp'ers juist bereid om ANW-diensten te draaien, aangezien die goed te combineren zijn met de privé situatie.

Net als andere zorgverleners mogen zzp'ers alleen zorghandelingen verrichten waartoe zij bevoegd en bekwaam zijn. ZZP'ers hebben daarin een eigen verantwoordelijkheid maar zorgaanbieders hebben een wettelijke vergewisplicht bij het inhuren van zzp'ers om dat te controleren. De suggestie van ZN dat de kwaliteit van zzp'ers te wensen over zou laten, is

evenmin gebaseerd op feiten. De meeste zzp'ers houden hun bevoegd- en bekwaamheden op peil juist omdat zij weten dat zij dit bij elke nieuwe opdracht weer moeten aantonen.

Het opwerpen van de door ZN gesuggereerde belemmeringen zal ertoe leiden dat zzp'ers de zorg definitief de rug toekeren. De laatste loondienst ervaring scoort gemiddeld een 6, uit een actuele enquête onder de leden van SoloPartners en haar achterban en het zzp'er zijn een 8. Ook laat deze enquête weten dat 56 % van de zelfstandige zorgprofessionals de zorg verlaat als zij daarin niet meer als zzp'er kunnen werken. Op het totale aantal zzp'ers in de zorg van ongeveer 170.000 betekent dit een extra uitstroom van 85.000 zorgmedewerkers. Hoe denkt ZN die uitstroom op te vangen? De tekorten zijn nu al onhoudbaar.

Conclusie

In deze brief concentreren wij ons op de voorstellen van ZN die de belangen van zzp'ers in de zorg raken. Een aantal van de overige voorstellen, snijden best hout, maar zijn niet nieuw en ook binnen uw commissie en het ministerie al bekend. Ten aanzien van de zzp'ers in de zorg doet ZN echter voorstellen die geen oplossing vormen voor de geschetste problemen. De geschetste problemen vormen niet het werkelijke probleem. Immers de analyse die ZN maakt om tot hun probleemschets te komen, is niet gebaseerd op feitelijke of juiste informatie.

Wij vinden het jammer maar ook laakbaar dat ZN haar voorstellen niet op feiten en data baseert maar afgaat op niet verifieerbare veronderstellingen en beeldvorming van onbekende oorsprong. Van een instituut dat pretendeert te spreken namens alle zorgverzekeraars mag meer worden verwacht.

Wij verzoeken u vriendelijk de inhoud van deze brief te betrekken bij uw komende werkzaamheden en debatten met de minister met betrekking tot dit onderwerp. Uiteraard zijn wij bereid de inhoud van deze brief, met name de feitelijke onderbouwing daarvoor, nader toe te lichten.

Met vriendelijke groet,

SoloPartners

Stichting ZZP Nederland

	
---	--

L.P.M. van Erp
Algemeen Directeur

F. Alfrink
Voorzitter